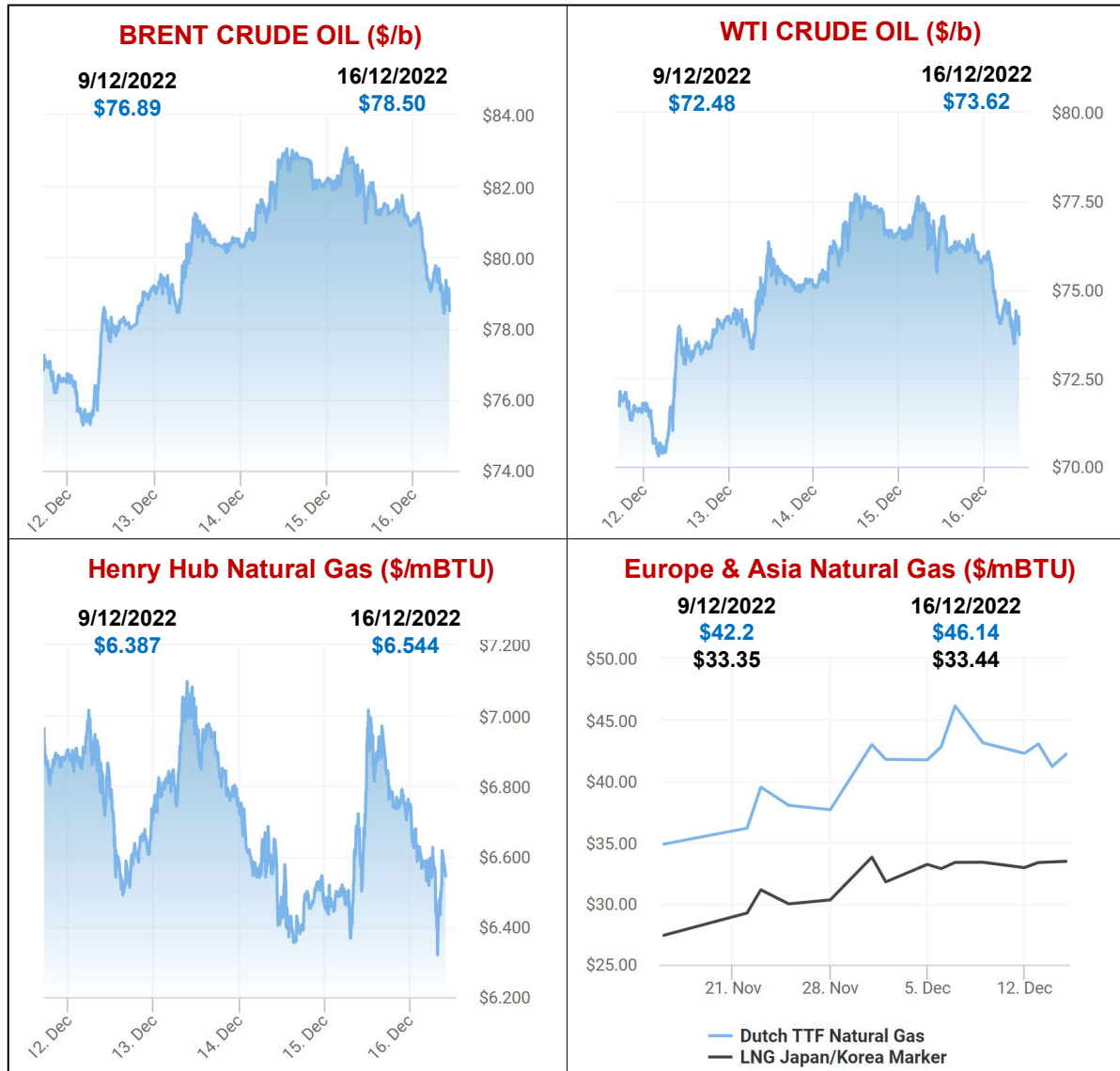

پایش بازار

قیمت برنت در بازارهای جهانی با افزایش روبرو شد. قیمت برنت امروز به ۷۹ دلار و ۴ سنت بر هر بشکه در بازار لندن معامله گردید. نفت وست تگزاس اینترمدییت در بازار کاشینگ به قیمت هر بشکه ۷۴ دلار و ۲۹ سنت معامله شد. هر دو قیمت در کانال ۷۰ دلار بوده، نشان می دهد هر دو در دو ماه اخیر هر کدام ۲۰ دلار از قیمتشان تنزل پیدا کرده است. این کاهش در پی نگرانی در باره کم شدن سرعت اقتصاد جهانی و ورود احتمالی به دوره رکود قابل توجهی است. از سوی دیگر دولت بایدن موقعیت را مغتنم شمرده و در پی پرکردن ذخائر استراتژیک نفت خام است که در ماه های قبل مجبور به فروش رساندن آنها در بازار نفت خام

شده بود. در آن دوره دولت آمریکا ۱۸۰ میلیون بشکه نفت خام را روانه بازار کرد. در هفته گذشته ۳ میلیون بشکه از آنها جایگزین شد. سفر رهبر چین به عربستان و احتمال شکاف مابین نظرات ریاض و واشنگتن قابل توجه است. دبیرخانه اوپک در گزارش قبلی خود پیش بینی کرده بود که با توجه به قیمت جذاب نفت خام در سال آینده حدود ۸۸۰ هزار بشکه در روز نفت جدید از تولید نفت غیرمتعارف وابسته به سنگ های رسوبی (شیل) به بازار روانه شود. گزارش دیروز اوپک خاطر نشان می سازد که پیش بینی دبیرخانه به مقدار ۵۹۰ هزار بشکه در روز تصحیح می شود. یعنی وابستگی به نفت خام متعارف تولیدکنندگانی که عمدتاً در خاورمیانه هستند، همچنان دست نخورده باقی می ماند.

قیمت گاز طبیعی در بازار آمریکای شمالی امروز صبح به ۶.۹۷ دلار بر هر میلیون واحد حرارتی انگلیسی (بی تی یو) خریداری گردید. این قیمت نسبت به هفته گذشته ۸ درصد رشد داشته است. قیمت گاز طبیعی در اروپا ۶.۱۴ دلار بر هر میلیون بی تی یو و در ساحل ژاپن ۳۳.۴۴ دلار است. قیمت گاز طبیعی در اروپا نسبت به هفته قبل افزایش نشان می دهد. تحولات جنگ اوکراین بر این بازار بی تاثیر نیست. ضمن آن که بحث سقف قیمت گاز نیز در اتحادیه اروپا در جریان است. نرخ بهره در آمریکا با افزایش از طرف فدرال رزرو به ۴.۵ درصد رسیده و در بریتانیا این رقم به ۳.۵ درصد توسط بانک مرکزی انگلستان بالا برده شد.

تفسیر هفته

۱. تعیین سقف قیمت ۶۰ دلاری برای هر بشکه نفت خام روسیه از جانب ایالات متحده آمریکا، ۲۷ کشور عضو اتحادیه اروپا، و استرالیا کماکان موثرترین عامل اثرگذار بر قیمتها در بازار انرژی طی روزهای اخیر می باشد. هنوز پیامدهای سقف قیمتی نفت روسیه بطور کامل ظهور و بروز پیدا نکرده که زمزمه های جدی در خصوص تعیین سقف قیمتی گاز روسیه نیز به گوش می رسد. سیمسون رئیس انرژی اتحادیه اروپا می گوید من از وزیران انتظار دارم که مطلوب ترین راه حل ممکن را برای سقف گاز ارائه دهند. همچنین ملونی نخست وزیر ایتالیا از حمایت اکثر کشورهای عضو اتحادیه اروپا از سقف قیمت گاز خبر داد. شاید بتوان از مجارستان بعنوان جدی ترین مخالف این طرح با توجه به وابستگی بیشتر به منابع گازی وارداتی روسیه یاد کرد. در همین راستا وزیر امور خارجه مجارستان با اشاره به قرارداد بلندمدت تامین گاز از روسیه از رایزنی با نواک معاون نخست وزیر روسیه خبر داد که در صورت لزوم به دلیل برنامه ریزی برای تعیین سقف قیمت گاز اتحادیه اروپا، پذیرای تغییرات احتمالی در قرارداد عرضه گاز مجارستان باشد. همزمان شارل میشل، رئیس

شورای اروپا از توافق پیرامون بسته نهم تحریم ها علیه روسیه خبر داد. جزئیات بسته نهم تحریمها هنوز در رسانه‌ها علنی نشده است اما می‌توان سه رویکرد اشاره شده در زیر را بعنوان آخرین حربه های اتحادیه اروپا در ماه پایانی سال علیه روسیه خواند:

الف- تعیین سقف ۶۰ دلاری برای هر بشکه نفت خام روسیه - تصویب شده

ب- تعیین سقف قیمتی برای گاز روسیه - در حال برنامه ریزی

ج- اعمال بسته نهم تحریمها علیه روسیه توسط اتحادیه اروپا- در حال برنامه ریزی

با مروری بر تحولات تاریخی بازار انرژی و بخصوص تاریخچه شکل گیری مهمترین نهاد مرتبط با این حوزه یعنی آژانس بین المللی انرژی پس از جنگ اعراب و اسرائیل در ۱۹۷۳ که امنیت عرضه انرژی برای کشورهای غربی را به خطر انداخت، می‌توان سیاست‌های این روزهای اروپا را بازخوانی سیاستهای همان دوران دانست که حول ۵ محور عمده تعریف می‌شد:

۱. کاهش سهم انرژی در اقتصاد (کاهش شدت مصرف انرژی) بوسیله ارتقای کارایی و بهره‌وری انرژی
 ۲. متنوع‌سازی سبد انرژی بوسیله اخذ مالیات از نفت و فرآورده‌های آن و همچنین پرداخت یارانه به سایر حاملهای انرژی
 ۳. متنوع‌سازی مبادی تامین انرژی با سرمایه‌گذاری در تولید نفت و گاز در مناطقی که کمتر تولید داشته‌اند.
 ۴. ذخیره‌سازی نفت و گاز با ساخت مخازن و مدیریت عرضه و تقاضا
 ۵. خارج کردن قیمت‌گذاری توسط تولیدکنندگان عمده (ایجاد کارتل مصرف کنندگان انرژی) با عرضه انرژی در بازارهای کالایی. موضوعی که بخوبی با تعیین سقف قیمتی نفت در این روزها عیان شده است.
- همزمان با تحولات بازار انرژی پس از اجرایی شدن مکانیزم سقف قیمتی نفت روسیه ولادیمیر پوتین از تطابق قیمت تعیین شده با قیمت فروش نفت روسیه در ماههای اخیر خبر داد و گفت در روزهای آتی فرمان پاسخگویی به سقف قیمت نفت اعلام خواهد شد. وی همچنین اظهار کرد اگر مصرف‌کنندگان قیمت نفت را تعیین کنند، صنعت نفت شکست خواهد خورد و بنوعی این تصمیم را بضرر سایر متحدان نفتی خود دانست. پوتین همچنین از امتناع مسکو برای فروش نفت به کسانی که از تعیین سقف قیمت نفت حمایت کرده‌اند خبر داد. در این میان باید به نقش دو مصرف کننده بزرگ انرژی یعنی چین و هند اشاره کرد که پیوستن آنها به مکانیزم سقف قیمتی نفت شاه کلید موفقیت این طرح و انزوای روسیه در بازار انرژی خواهد بود. چین با واردات ۱۰.۷ میلیون بشکه نفت در روز امنیت تقاضای انرژی روسیه را پس از شروع جنگ در خاک اوکراین

تامین کرده است. اما جالبتر ارقام منشر شده در خصوص واردات نفت هند از روسیه می باشد. به نقل از خبرگزاری اسپوتنیک، در ماه اکتبر صادرات نفت خام روسیه به هند در مجموع ۲۲ درصد بوده که نسبت به مبادی وارداتی دیگر هند یعنی عراق و عربستان با ۲۰ و ۱۶ درصد پیشی گرفته است. همچنین به نقل از شرکت Refinitiv هند در ماه نوامبر نزدیک به ۴۰ درصد صادرات نفت خام روسیه از طریق مسیرهای دریایی را به خود اختصاص داده تا به بزرگترین واردکننده نفت روسیه تبدیل شود. همزمان نواک معاون نخست وزیر روسیه از مشارکت مسکو و دهلی نو برای ساخت کشتی و تسهیل حمل و نقل دریایی خبر داد. چین و عربستان سعودی روز جمعه در پی سفر رسمی شی جین پینگ رئیس جمهور این کشور به ریاض بیانیه مشترکی صادر کرده بر اهمیت ثبات در بازارهای جهانی نفت تاکید کردند و بر تعمیق همکاری های دوجانبه در این زمینه تاکید کردند. فارغ از پیامدهای سیاسی سفر رییس جمهور چین به عربستان، باید به دو نکته اساسی پیرامون تحولات این روزهای دنیای انرژی اشاره کرد:

الف- برخلاف سالهای قبل که تولیدکنندگان بزرگ انرژی همچون عربستان و روسیه تعیین کننده معادلات بازار انرژی بودند، در حال حاضر این مصرف کنندگان انرژی هستند که قواعد را به بازار تحمیل می کنند. در این میان باید مهمترین مصرف کنندگان بازار جهانی را به سه بخش شامل اتحادیه اروپا، ایالات متحده آمریکا، و آسیای شرقی تقسیم بندی کرد.

ب- انرژی بعنوان عامل تعیین جایگاه کشورها در نظم نوین جهانی پیش تر از سایر عوامل مرزبندیهای ژئوپلیتیکی را در همین یک سال اخیر نمایان کرده است. فارغ از شکل گیری سازمانهای جدید منطقه ای همچون سازمان همکاریهای شانگهای با محوریت قراردادان کشورهای بزرگ تولیدکننده و مصرف کننده انرژی ذیل یک سازمان در کنار هم، سفر جو بایدن و سپس سفر شی جینگ پینگ به عربستان و دیدار با سران کشورهای شورای همکاری خلیج فارس که دارندگان منابع سرشار نفتی هستند، هم نشانه های توجه جدی سران دو اقتصاد اول دنیا به حوزه انرژی و دیپلماسی انرژیست و از طرفی مقایسه برخورد کشورهای عربی با دو رهبر آمریکا و چین حاکی از گرایش کشورهای عربی به شرق با محوریت چین می باشد.

۲. پکن در چند سال گذشته روابط خود را با کشورهای خلیج فارس تقویت کرده است، اما وزارت خارجه چین سفر شی جین پینگ را بزرگترین فعالیت دیپلماتیک بین چین و جهان عرب از زمان تاسیس جمهوری خلق چین توصیف کرد. شی جین پینگ با دیگر تولیدکنندگان نفت خلیج فارس دیدار کرد و در نشست گسترده تری با کشورهای اتحادیه عرب شرکت کرده و به آنها گفت که چین به واردات مقادیر بیشتر نفت از

منطقه و همچنین افزایش واردات گاز طبیعی مایع خود ادامه خواهد داد. وی خواستار استفاده از یوان در تسویه معاملات تجاری نفت و گاز شد. اگر چنین اتفاقی بیفتد، این حرکت میتواند تسلط دلار آمریکا بر تجارت بین‌المللی را تضعیف کرده و همزمان از ابتکار چین برای ایجاد واحد پولی مشترک در سطح جهانی حمایت کند. با این حال بیشتر دارایی‌ها و ذخایر عربستان سعودی به دلار آمریکا است.

از سوی دیگر کاهش تولید اوپک پلاس که در اکتبر ۲۰۲۲ تصویب شد ضربه‌ای به شراکت دیرینه بین عربستان سعودی و ایالات متحده بود. ایالات متحده عنوان کرد که این کاهش تولید به منزله "همسویی با روسیه" در جنگ اوکراین است. فیصل بن فرحان آل سعود وزیر خارجه عربستان گفت کشورش به همکاری با همه شرکاء ادامه خواهد داد. او در پاسخ به سوالی درباره روابط ریاض با واشنگتن با توجه به استقبال باشکوه شی جین پینگ گفت: "ما این را به عنوان یک بازی حاصل جمع صفر نمی‌دانیم. ما به دو قطبی شدن یا انتخاب بین طرفین اعتقادی نداریم".

همکاران این شماره: علیرضا اسقانیان، امیرمحمد مغانی، و عباس ملکی